

Fishery Improvement Project - FIP

- MSC-ip tungaanut ingerlanermi sinerissap qanittuani qaleralinnik aalisarnermi innersuussutit

Uannga suliarinnittoq:

Sustainable Fisheries Greenland

FIP-imut tunngatillugu suliaqarnermi suleqatigiissitaliamit suliarineqartut tunngavigalugit suliarineqartoq, ukunannga peqataaffigineqartoq:

SFG	Sustainable Fisheries Greenland
KNAPK	Kalaallit Nunaanni Aalisartut Piniartullu Kattuffiat
GN	Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut
APNN	Aalisarnermut Piniarnermut Nunalerinermullu Naalakkersuisoqarfik, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug
GFLK	Kalaallit Nunaanni Aalisarnermi Nakkutilliisut

Imarisaanut nalunaarsuiffik

Imarisaanut nalunaarsuiffik	2
Innersuussutigineqartut pingaarnersaat.....	3
Suliassaq pillugu nassuiaat	4
Marine Stewardship Council	5
Pre-assessment-imik nalunaarusiaq.....	6
Pilersaarutip aaqqissuunneqarnera	8
Suleqatigiissitat.....	8
Innersuussutit.....	9
Anguniagaq.....	10
Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq	13
Aqutsinermi sakkut.....	15
Atortut	18
Saniatigut pisat.....	21
Ingerlatsinissamut pilersaarut	22
Aalisarnermi ilisimasat pillugit takussutissat.....	23
Suliniutissanut qinnuteqaatit.....	23
Naggasiutaasumik oqaaseqaatit	24

Innersuussutigineqartut pingaarnersaat

- Aalisarneq pillugu siunertanik aalajangersaagit, aqutsinermut tunngaviliisussamik.
- Anguniarneqartoq amerlassutsinik aningaasanillu tunngaveqassaaq, aamma aalisakkat ukiumut tulaassat agguaqatigiissillugu angissusiat tunngavigalugu iluarsartuunneqassaaq
- Qalerallit tulaassat agguaqatigiissillugu takissusiat aalaajaatsumik 57 cm-iiteriussaaq (1,7 kg-lup missaa)
- Aalisarnerup ingerlanera siunertamut naleqqussarneqassaaq, kisianni naleqqussarneqarnerata annertusiartortinneqarnissaa pisariaqarpoq.
- Siunnersuineq ukiut tunngavigalugit pitsanngorsartariaqarpoq, aamma annertuumik paasissutissat ilanngunneqartariaqarput, pisiortortuniit katersorneqartussat.
- Aalisarnermik aqutseqataasussanik tunngavissaasunik aalajangersaasoqartariaqarpoq, assersuutigalugu, aalisarneq unitsinneqartariaqarpoq, ukiup ataatsip iluani agguaqatigiissillugu takissuseq 44 cm ataappagu.
- Ingerlatsinissamut pilersaarut ersarissuq pilersinneqarli "Pissarsiat malittarisassat aquppaat", aqutsisoqarfinni tamani.
- Pisassiissutitaqanngitsumik aalisarfiit atorunnaarsinneqassapput.
- Sinerissami qanittumi qalerallit minnerpaaffilerneqarnerat atorunnaarsinneqarli
- Kalaallit Nunaata kitaani qassutinik aalisarnermi qassutit nigartaasa minnerpaaffissaatut akuerineqartup angissusia assigiissarneqarli.
- Qassutit minnerpaamik 180 mm-erimik nigartaqartariaqarput.
- Qassutinik aalisarneq nunami inatsisit malillugit ingerlanneqartariaqarpoq ukiumut annerpaamik qaammatini 6-ini atuutussanngorlugu, kisianni nunap immikkoortuini piffissaq najoqqutaralugu naleqqussarneqartassaaq.
- Nunap iluani aalisarfinnik saliginissaq pilersarusiorneqassaaq, tassanilu qanoq akilerneqarnissaa ilaatinneqassalluni.
- Aniatigut pisanik nalunaarsuineq pisariillisarneqarsinnaavoq pisariillisartariaqarlunilu.
- Saniatigut pisat annertussusiat misissoqqissaartariaqarpoq.

Suliassaq pillugu nassuiaaat

Aalisarnek Kalaallit Nunaanni inuussutissarsiutit pingaarnersaraat. Avammut tuniniaaneq, nunap iluani suliffissaqartitsineq, aningaasaqarniarneq aamma suliffitsigut ingerlalluarneq. Immikkut Kalaallit Nunaannut raajat qalerallillu pingaaruteqarput, kalaallit avammut tuniniagaasa 70 %-iinik naleqarput. Aalisarnerup ingerlaavartumik annerpaamik nunatta atugarissaarnissaanut tapiissuteqarnissaa qulakkeerniarutsigu, taava aalisarnek arlalitsigut pitsanngorsaavigisariaqarpoq.

Aalisarnek annertusaaviginiaraanni aalisakkat amerlassusiinik ukkassineq qangali periusaavoq. Biologiskimik siunnersuineri, amerlanertigut pisassanik aalajangersaaneq tunngaviusarpoq: Sorleq aalisarnermi periuaseq aalisakkanik annerpaamik kg-nik nunamut tulaassanik pissarsiviusarpa? Taamaattorli aamma taamatulli aalisakkanik tikiussanik tuniniaanerup pitsanngorsaavigineqarnera pingaaruteqarpoq: Qanoq ililluni aalisakkanik tikiussanik isertitsinnaaneq annertusarneqarsinnaava? Tassungaa atatillugu, kalaallit aalisarneranni aalisarnissamut akuersissutinik peqalerneq annertunerusumik sakkugineqalersimavoq, nunat assigiinngitsut akornanni nioqutigineqartut pisiarisatik, piujuaannartitsinissaq imaluunniit piujuaannartitsinissaq tunngavigalugu pisarineqarsimanissaannik qulakkeerinnittusamik tuniniaavinni annertusinerujartuinnartumik piumasaqaataajartuinnalerpoq. Nunarsuaq tamaat eqqarsaatigalugu annerpaamik allagartatut takussutissatut akuerineqarnerpaaq tassaavoq Marine Stewardship Council - MSC. Kalaallit Nunaanni raajarniarneq taamatut siullersaalluni 2013-imi allagartalerneqarpoq, tamatumalu kingorna nipisanniarluni aalisarnek aamma Kalaallit Nunaata kitaata avataani qaleralinnik aalisarnek ilaneqarpoq. Kalaallit Nunaata taamatut allagartaqalerneq aningaasaqarniarnera annertuumik iluaqusersimammagu taakkununga tamanut atuuppoq. Tamanna tunngavigalugu kissaatigineqarsimavoq, aalisarnerit arlallit MSC-inik allagartalerinissaannik aalisarnermik inuussutissarsiortuniit politikkimillu sulialinniit kissaatigineqarsimammat.

Kissaatigineqartoq tamanna tunuliaqutaralugu, kiisalu nunami maani iliuuserineqartut, qaleralinnik aalisarnermi atuilluutuunissamik aalisarnek qulakkeerniarneqarpoq, Fisheries Improvement Project-i - FIP - sinerissap qanittuani Upernavimmi, Uummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani 2018-imi atuutilersinneqarpoq. Pilersaarusiama annertut uku anguniarneqarput:

- Sinerissap qanittuani qaleralinnik aalisarnerup MSC-imik allagartalersorneqarsinnaanera maannakkut anguneqarsinnaanersoq nalunaajarlugu.
- Sumiiffiit nalunaajarlugit, iluarsiiffigisariaqartut, pilersaarutillu aalajangersimasut suliaralugit, taamaalilluni MSC-imi allagartalersuinnaanermik tunngavissaq iluatsinnaaqqullugu.
- Piviusunik innersuussuteqartoqassasoq, taamaalilluni MSC-imi allagartalersuinissaq iluatinnaaqqullugu.
- Ingerlatsineri pilersaarutip imarisassaanik siunnersuusiortoqassasoq.

FIP-imik pilersaarutip isummersorfigineqarnera siunertarineqartullu anguniarnerinut takussutissaavoq, qanoq pilersaaruteqartoqarneranik nalunaarut llulissani 2017-imi allanneqartoq tunngavigalugu aallartinneqarpoq. Nalunaarut ukunanga atsiorneqarpoq KNAPK, SQAPK, Royal Greenland, Halibut Greenland, APNN, Qaasuitsup Kommunia, GFLK aamma Pinngortitaleriffik. Nalunaarut annertut siunertaqarpoq, aalisarnek Qeqertarsuup Tunuani akisussaassuseqartumik ingerlanneqassasoq aamma oqaloqatigiinnerni peqataasut tamaasa ilaatinneqassasut. FIP-imik pilersaarutip tamannarpiaq atorpa, iliuusissanillu piviusunik innersuussilluni, akisussaassuseqarnissaq qulakkeerlugu, piujuaannartitsinissaq aamma akilersinnaassuseq.

Innersuussutigineqartut paasissutissat tunngavigalugit qajannaatsumik aallaaveqassasut aamma immikkoortitsinngitsumik, mississuerepalaartumik ingerlanneqassasut pilersaarummi tunngaviusumik aallaavigineqarpoq. Qalerallit oqallisisigineqarneri aalisarnerlu ilimagisanik tunngaveqarujuppoq, siornatigut aalisarsimanernit eqqaamasanit aamma qalerallit kinguaassiornerinik- aamma alliarturnerintut tunngasunik ilisimasakinneq. Innersuussutigineqartut oqallisisigineqarsinnaapput aammalu oqallisisigineqartariaqarlutik, kisianni oqallinneq taanna ilisimasanik tunngaveqartariaqarpoq, kingunerisai ersersillugit.

Marine Stewardship Council

MSC-imik allagartaqarsinnaaneq anguniarlugu, aalisarneq nalilerneqassaaq tunngavinnut pingasunut immikkoortillugu. Pingaarnertut tunngavittut uku pineqarput 1) Suna piniarneqarpa 2) Pinngortitamut ataqtigiittut (pissarsuukkat, immap naqqani pissutsit il.il.) 3) Aqutsineq taassuma ataani aalisarnermut inatsit. Tunngavigineqartut arlalinnik ataaniittoqarput, immikkoortuni ataasiakkaani aalisarneq 0-100-mut nalilersorneqartarpoq. Tunngaviit pingasut tamarmik agguaqatigiissillugu 80-inik pissarsippata aalisarneq allagartalerneqartarpoq. Aalisarneq immikkoortumi ataatsimi uuttuutit 60-it inorpagit taava allagartalerneqarsinnaanngilaq. Aalisarneq agguaqatigiissillugu tunngavinni 1-imi, 2-mi imaluunniit 3-imi 80-it inorlugit pissarsippat, taava allagartalerneqarsinnaanngilaq, aamma immikkoortumi ataatsimi 60-80 pissarsiarippagit taava allagartaq piumasaqaatilerneqassaaq. Ukiut sisamat iluanni annertuumik siuariartoqartariaqarpoq, minnerpaamik pissarsiat 80-imut allanngortillugit taamaanngippat allagartaq annaaneqassaaq.

Taamaalluni erseqqissunik taakkununga najoqqutassaqarpoq, sunik aamma sumi aalisarneq amigaateqarnersoq allagartarmik pissarsisinnaanermut naleqqiullugu. Sinerissap qanittuani qaleralinnik aalisarneq pisoq nassuiarniarlugu, siullertut taaneqartoq Pre-assesment-imik nalunaarusiortoqarluni FIP-imik pilersaarussiaq sananeqarpoq. Tassani aalisarnermik avataaniit immikkut ilisimasalik imaluunniit immikkut ilisimasallit MSC-imi piumasaqaataasunut aamma aalisarnermi pissarsiat tunngavinni pingasuni nalilersuisinneqarput. Pre-assesment-imi nalunaarummi immikkoortukkaat allaaserineqarput, ataasiakkaarlugit aamma ataatsimut isigalugit, tassanilu paasinarsivoq, taamanikkut aalisarneq MSC-imik allagartalerneqarsinnaanngitsoq.

Asseq: Royal Greenland

Pre-assessment-imik nalunaarusiaq

Pre-assessment uani immikkuualuttunngorlugu nassuiarneqarniangilaq, taamaallaat annermik pingaaruteqartunut killilerneqarpoq. Tunngavigisat pingasut, aalisarnermi ilimanaatilimmik pissarsiat 60-it inorlugit, taamaalillutillu immikkoortut MSC-imik allagartalinngitsoortinneqarlutik. Taassuma avataatigut, immikkoortut arfineq pingasut, qularnanngitsumik aalisarneq taamaallaat 60-it 80-illu akornanni pissarsissaaq, taamaammata allagartartaarniaruni piunasaqaatinik tunineqassaaq.

60-it ataallugit pissarsiat

Immikkoortut, 60-it ataallugit pissarsisut, taakku tamarmik Tunngavik 1-imut atassuteqarput, tassalu suna piniarneqarpa:

1. *Paasissutissatut tunuliaqutaasut:* Peqassutsimut tunuliaqutaasunik peqartoqanngilaq. Imatut taallugu, aalisagaqassuseq peqqinnersoq imaluunniit peqqinnginnersoq uuttuuteqanngilaq. Taamakkaluartoq aalisagaqassuseq annikilliarunarpog, paasissutissanillu amigaateqartoqarnera pillugu, taava aalisarnerup annertuvallaarnera ilimanarpog.
2. *Iliuissaaq:* aalisagaqassutsip annertussusia pitsaanerpaaffissaminiit minneruvoq (aalisarfigneqarnera annertuallaarpog), tamatumunngalu pequtaasog annermik tassaavoq aalisarfinni taakkunani pingasuusuni agguaqatigiisillugu angisutsit milliartormata. Taassuma saniatigut pilersarusiaqanngilaq, aalisagaqassuseq pitsaanerpaaffissaminut qanoq ililluni pisinneqaqqissanersog.
3. *Iliuissaaq:* Ingerlatseriaasissamik soqanngilaq, Qeqertarsuup Tunuani, Uummanami imaluunniit Upernavimmi pisarineqarsinnaasut qanoq ililluni annertussusissaannik aalajangarsaanissamut.

Pissarsiat 60-it aamma 80-it akornanni

60-80-illu akornanni immikkoortuni ataasiakkaani pissarsigaanni MSC-imillu allagartaq piginnarniaraanni taava piunasaqaatinik pilersitsisoqassaaq, taannalu aalisarneq allagartaqarfiuginnassappat ukiut sisamat iluanni iluarsiniarneqassaaq. Immikkoortut taakkua Tunngavik 1-imut (suna piniarneqarpa), Tunngavik 2 (pingortitami ataqatigiit) aamma Tunngavik 3 (aqutsineq).

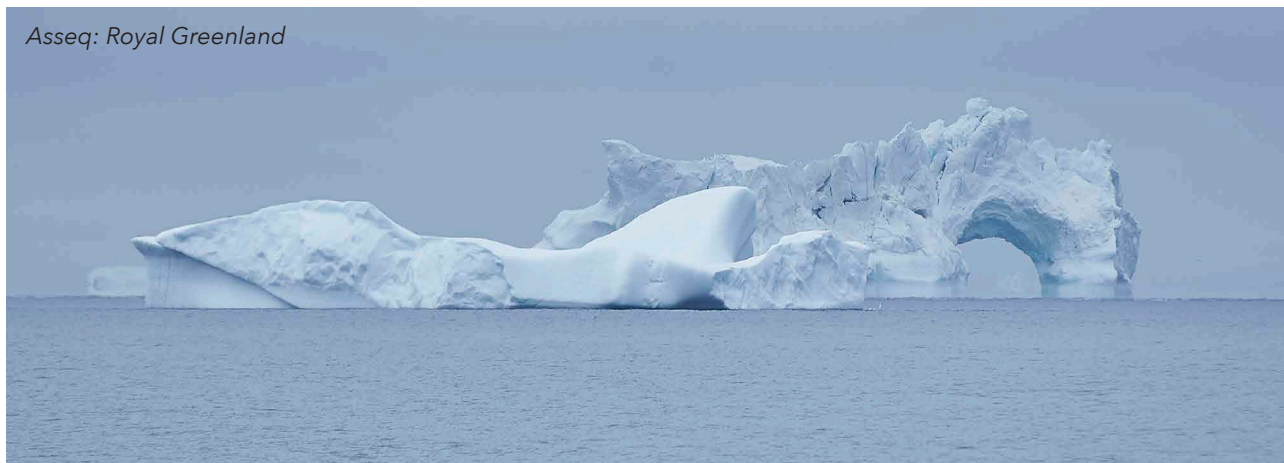
Tunngavik 1-ip ataani pineqartoq tassaavoq:

- *Aqutsinermut pilersaarut:* Aqutsinermut pilersaarummik Qeqertarsuup Tunuani, Uummanami imaluunniit Upernavimmi peqartoqanngilaq. Tamanna tamanut atuuppoq, kisianni aalisagaqassutsit atorniaaraanni minnerpaamik pilersaarummik peqartoqartariaqarpoq.
- *Siunnersuineq:* Aqutsisoqarfinni ataasiakkaani pisassat annertussusissaannik siunnersuisoqarpoq, kisianni tamanna naammanngilaq, pisassammi annertussissaannut uttuutissaqarnanilu peqassutsip annertussusiannik aamma aalisakkat toqussutigisartagaannik uuttuuteqanngilaq. Taamaammata aalisarnermi iliuusissamik tunuliaqutsiilluni aamma aalisagaqassuseq maanna qanoq innersog takuniarlugu siunnersuisarneq nalilersorneqaqqittariaqarpoq.

Tunngavik 2-p ataani immikkoortut qinerneqartut tulliuuttuni ukuupput:

- *Saniatigut pisat:* Saniatigut pisat qanoq katitigaaneri annertussusiilu nalornissutigineqarput.
  - a. Taamaalilluni saniatigut pisat pillugit paasissutissat ilumoonersut nalilerneqarsinnaanngillat, aamma aalisarnermi aalisakkat allat ajortumik sunnerneqassanersut, pingaartumik aalisakkat malussarissut pillugit naliliinissamut periarfissaqanngilaq.

Asseq: Royal Greenland

- b. Saniatigut pisat pillugit nalunaarsukkat pisortatigoortumik nalunaarsukkat saniatigut, Ilulissani misissuinermit tunngaveqarput. Taamatut misissuisimanernik Upernavimmeersunik imaluunniit Uummannameersunik takusassaqaangilaq. Misissuinerit taamaattut aalisarnerup aalisakkanut allanut, qaleraliunngitsunut sunniutai nalilersinnaajumallugit ingerlanneqartariaqarput.
- Pinngortitami ataqatigiineq: Aalisarnerup koraalit imaluunniit pissuseqatigiiaat allat pinngortitap ataqatigiinnerani ajortumik sunniuteqarfigineraat takussutissaqartariaqarpoq. Tamatumunnga sunniutigisinnaasai pineqaangillat, kisianni paasissutissanik amigaateqarneq pineqarpoq.

Tunngavik 3-mi taamaallaat immikkoortoq ataaseq sammineqarpoq, taamaattorli 60-it ataallugu pissarsisinnaasoq ilimagineqarmat taamaammatt immineerluni MSC-imik allagartalerneqarsinnaanerneranut naammannaviangiilaq:

- *Anguniagaq*: Aalisarnermi anguniagassatut aqutsisoqarfinni taakkunani pingasuni allassimasoqaangilaq. Aqutsinissanik pilersaaruteqaangimmat, iliuusissanik suliarinninnissamik suliaqartoqarsimangiilaq, taamaammatt aqutsinissaq anguniakkanut naleqqiullugu aalisarnermi anguniakkat toqqammavigalugit anguniagassamik periarfissaqaangilaq.

Asseq: Royal Greenland

Pilersaarutip aqqissuunneqarnera

Pilersaarut SFG-imit aningaasalersorneqarlunilu Resources Legacy Fond-imit Sustainable Fisheries Fund (SFF) aqqutugalugu suliaq tapersorsorneqarami ukiut marluk ingerlanneqassaaq. Pilersaarusernermi pilersaarummik suliaqartussamik suleqatigiissitaliortoqarsimavoq ukunannga inuttalerneqartumik, APNN, GFLK, KNAPK, GN aamma SFG kiisalu suleqatigiissitamik malinnaasussamik aalisarnermi ingerlatalinnik aamma SQAPK-imit inuttalerneqarsimasumik.

Pilersaarummut suleqatigiissitaq suleqatigiissitatut sulisussanik pilersitsisimavoq, taakkualu aamma suliffeqarfiit susassaqtartut allat ilaatillugit aaliangersimasumik ajornartorsiutinik qulaajaassallutik suliassaraat.

Pre-assessment-imit nalunaarut FIP-imi pilersaarummut tunngavimusimavoq, aamma pilersaarutinut ataasiakkaanut suleqatigiissitat toqqaannartumik suliassaqarfiit allattorsimaffiat toqqammavigaat, aalisarnerup iluatsittumik MSC-imit allagartalerneqarnissaanik atorsinnaangitsutut tunuartitsisumik. Taassuma saniatigut FIP-imit pilersaarummik suleqatigiissitap Ilulissat Upernavillu tikeraarsimavaat, tassani sumiiffinni soqutigisaqatigiit qalerallinnik aalisarnermut tunngasunik saqqummiisimapput, tassanilu unammillernartutut isigisaminik saqquumiisimallutik. Taamaammat pre-assessmentimi immikkoortut saniatigut allanik aamma suliaqartoqarsimavoq, soorlu atortunik annaasat, minnerpaaffiliineq, suleriaatsinik eqaallisaaneq, nakkutiginnineq, aqutsinermi sakkut il.il., taakkualu tamarmik aalisarnermut annertuumik sunniuteqarput, siunissamut aamma piujuaannartitsinissamut.

Suleqatigiissitanit ataasiakkaanit suliarineqartut inernerit innersuussuutigineqartunut tunngaviullutillu suleqatigiissitat tulliuuttuni taaneqartut sulisimapput:

Anguniagaq aamma Siunnersuineq: Aalisarnermi anguniagaq imatut piumasaqaateqarfiuvoq:

- Maannakkut aalisagaqassutisip annertussusianik ilisimasagarneq.
- Angissutsit pitsaanerfissaannik naliliineq, ineriartornissaq aningaasarsiornerlu eqqarsaatigalugit
- Siunnersuineq pitsaanerusoq

Paasisutissat: GN (qalerallit alliatortneri pillugit paasisutissat), inuussutissarsiut (pisiortortut pisiaannit paasisutissat).

Pisassissutitaqanngitsumik aalisarfiit:

Pisassiissutitaqanngitsumik aalisarfinnik atuutsisilernerup eqqunneqarnera ukununnga qanoq sunniuteqarsimava:

- Aalisarnerup agguarneqarneranut?
  - Aalisarnerup annertussusia pisat eqqarsaatigalugit?
- Paasisutissat:** GFLK-imit (pisat annertussusii, aalisarfiit sumiinneri), APNN (ammaanerit/aalisarnermik mattussinerit)

Aalisarnermi atortorineqartut: Suut ajoqutaappat/aalisarnermi ningittakkat qassutillu ukununnga naleqqiullugit iluaqutaapput:

- Naammassisaqarsinnaanermut?
- Aningaasanik atuinermut?
- Pitsaassutimut?

Qassutinik aalisartoqartillugu, suut taava ukununnga tunngatillugu eqqarsaatigisariaqarpat:

- Qassutit nigartaasa angissusii?
- Piffissaq?

Atortunik annaasat ukununnga tunngatillugu ajornartorsiutaappat:

- Piniarfinnut immikkoortunut?
- Annertussutsinut?
- Atortut annaasat pisaqartarnerat?

Paasisutissat: GN (siusinnerusumi misissuinerit, qassutinik toqqaanerit), inuussutissarsiortut (nioqutigisap pitsaassusia), aalisartut (atortut annaasat, piniarfiit, aalisarneq)

Saniatigut pisat: Saniatigut pisat annertussusiat ilisimasagarfiginerat pitsanngortinniarlugu, ukua ilisimasariaqarpagut:

- Ilisimasat annertussusiat naammappaa?
- Suliniutit sorliit ilisimasat nutaat qulakkiissavaat?

Paasisutissat: Inuussutissarsiortut (Qeqertarsuup tunuani piareersaatit misissuinerit), GFLK (nalunaarusiat), GN (misissuinerit)

Aqqupsinermut pilersaarusiaq: Aalisarneq MSC-imit allagartalerneqassaguni aalajangersimasunik arlalinnik allannguuteqartariaqarlunilu aqqupsinermi pilersaarummi takussutissaqartariaqarpoq

Aalisarneq MSC-imit allagartalersinniaaraanni taava piviusunik allannguinnissaq pisariaqarpoq, aalisarnermik aqutsinermi ilanngunneqartussat aqutsinermi pilersaarummi takussutissaqartariaqarput, taakkulu Naalakkarsuisunit akuerineqartussaapput. Uani nalunaarusiami allattukkat ilanngutassaapput.

Suleqatigiissitat ataasiakkaat akornanni ataatsimiittoqartarpoq, suliassatullu pilersaarutit aamma pilersaarummut atugassanik qinnuteqarnissamut ataatsimiissutigineqartut naqitanngorlugit allattorneqartarput. Taakkua kingorna pilersaarummut suleqatigiissitat pineqartut oqallisigisarpaat, taakkualu piviusumik aalisarnermut innersussutigineqartussatut ingerlateqqinneqartarput.

Innersuussutit

Innersuussutit tamarmik siunertaraat, sinerissamut qanittumi qaleralinnik aalisarnerup siunissaq ungasinnerusooq isigalugu piujuartitsisumik aalajaatsumillu aalisartoqassasoq, taamaalillunilu Qeqertarsuup Tunuani, Uummannami aamma Upernavimmi qaleralinnik aalisarneruq ukiut amerlavallaanngitsut qaangiuppata MSC-imik allagartalerneqassasoq. Innersuussutigineqartut soqutigisaqatigiit suliaat tunngavigalugit suliaapput kingornatigullu SFG-mit ilanngunneqarlutillu oqaasertalersorneqarput.

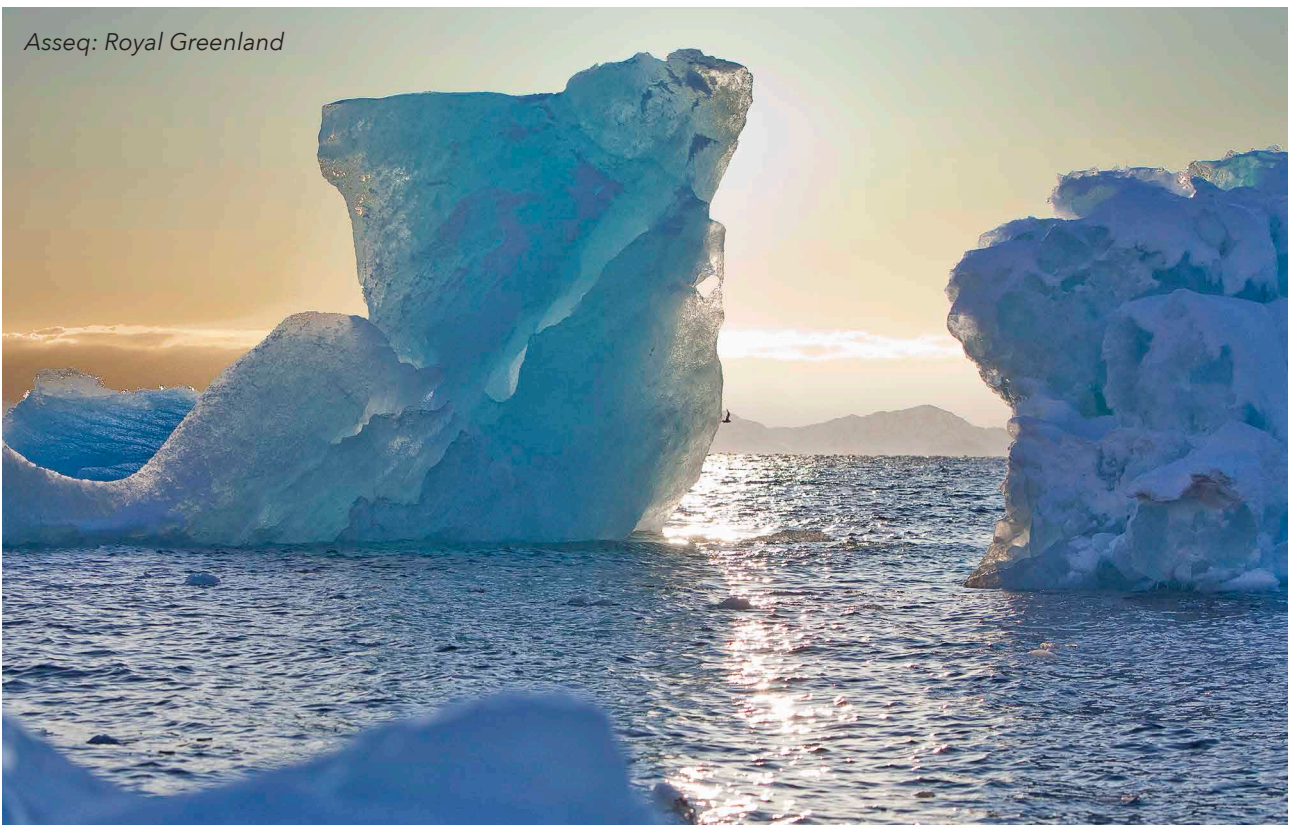
Aalisarnermi innersuussutit nalinginnaasumik ataasiakkaarlugit nalilerneqarsinnaanngillat. Iliuserineqartussat ataasiakkat imminnut sunneqatigiittassapput taamaattumillu ataatsimoortillugit isigisariaqarput. Soorlu assersuutigalugu qassutit nigartaasa angissusaat toqqaannartumik anguniakkamut aalisakkap pizarineqartup qanoq angitiginissaanik kissaatigineqartumut attuumassuteqarpoq.

MSC-imik allagartalerneqarnissamut iluatsittumut piunasaqaataasoq nalinginnaasumik atuuppoq, ukununnga isummersoreersimanissaq aamma uku pioreersussaammata:

- a) Anguniagaq (aalisarnerup annertussusissa, aalisakkat amerlassusii, angissusii)
- b) Ilisimatuussutsikkut siunnersuinerit (pisassiissutit annertussusissaat)
- c) Aqutsinermi sakkussat (pisassiissutit, akuersissutit, aalisarnerup sivilissusissaa)
- d) Aalisarnermi atortut (Qassutit, ningittakkat, nigartap angissusia, piffissaq)
- e) Aqutsinermi pilersaarut (pizarineqartussat suunissaanut iliuusissaq, saniatigut pisat aamma uumaffigineqartoq, siunnersuineq, nakkutiginninneq, tusarniaasarneq)
- f) Aalisarnermik paasissutissartalimmik ilisimasaqarneq (qaleralinnik pizarineqarsimasunik amerlassutsit aamma saniatigut pisanik, sumiiffinni pisaasimasut, aalisartut qassiuppat il.il.)

Immikkoortoq a aamma b innersuussutininut c-mut, d-mut aamma e-mut aaliangiisuugajupput, kisianni immikkoortoq f paasineqarsimasut tunngavigalugit immikkoortut allat pillugit oqallinnermut tunuliaqutaagajuppoq. Innersuussutigineqartut tamatuma kingorna immikkoortortanut taakkununnga inissitsiterneqartarput.

Asseq: Royal Greenland

Anguniagaq

1) Qaleralinnik aalisarnermut anguniakkamik aalajangersaagit, aalisarfissanut immikkoortunut tamanut. Qaleralik avataani suffiffimmiit sinerissamut qanittumut pisarmat aalisarnermi anguniakkami sumiiffinni suffiffiit eqqarsaatigisariaqannginnerat erseqqissassallugu pingaaruteqarpoq. Taamaammat anguniakkami qanoq annertutigisumik piaqqisoqarnissaa aalisagaqassutsip eqqarsaatigisariaqanngilaq, taamatut eqqarsartarneq nalinginnaasuvoq biologiskimik tunngavissaqarniarnermi.

Anguniagaq aaliangiisuvoq. Taanna pigittinnagu suut aqutsinermi sakkutut atussallugit aamma tunaartaqarsinnaanngilagut . Taamaammat aalisarnermi anguniakkatut aalajangersakkat pingaernerpaapput.

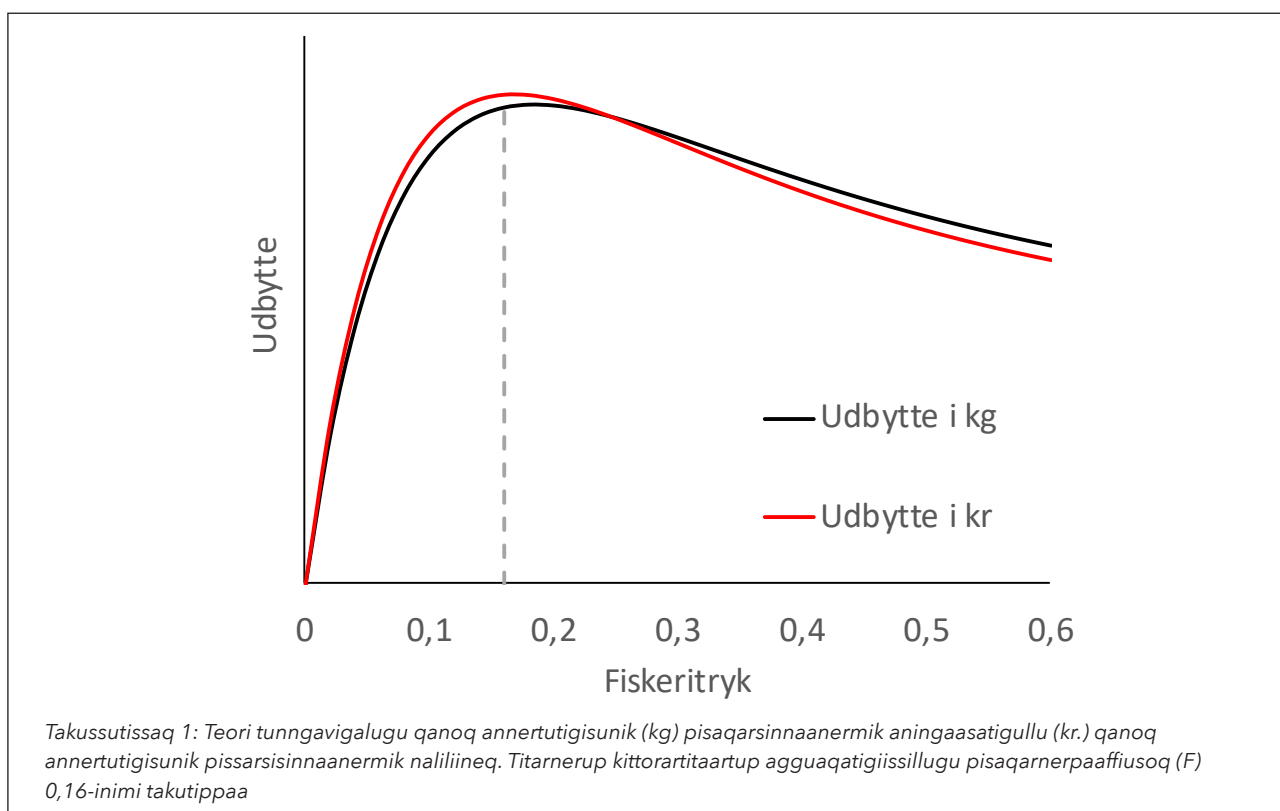
Qaleraliup alliertortarneranik ukiunillu aamma piujuartitsinermut tunngasunut ilisimasaqaraanni, taava aalisarnerq qanoq annertutigisoq ingerlakkaanni naatsorsorneqarsinnaammat aalisagaqassutsip atorluarnissaata annerpaaffissaa pisallu tonsinngorlugit annertussusissaat taamatuttaarlu aningaasarsiornerup annertussusissaat (koruunit amerlassusii) isigalugit ilisimalerneqarsinnaavoq. Tamanna aalisagaqassutsip annertusiartorneranut annikilliertorneranullu naleqqiuttussaasoq aalisarnermi, pisassat annertussusissai ukkuttarinerini, qaleralinnik tunisanik (aalisartup isertitai) imaluunniit qaleralinnik suliareriikkanik

tunisinermi iluanaaruteqarnermi tunngavigineqartut assigiinnartutqaleralinnik naatsorsuinitta takutippaa, annerpaaffiani. Taamaammat Kalaallit inuussutissarsiornerannut iluaqutaasussamik ataatsimut anguniagassanik pilersitsisoqarsinnaavoq (Takusassiaq 1).

Aalisarnissap annerpaaffissaa aalajangeraanni agguaqatigiissillugu pisani takissuseq naatsorsorneqarsinnaavoq. Takissuseq uuttutugalugu paasiuminartuuvuq, aalisarfinni pineqartuni maannamut paasissutissat pitsaasut pigisat tunngavigalugit inissisimaneq nalilersorneqarsinnaavoq, taakkulu tunngavigalugit ajornanngitsumik aqutsisoqarsinnaavoq.

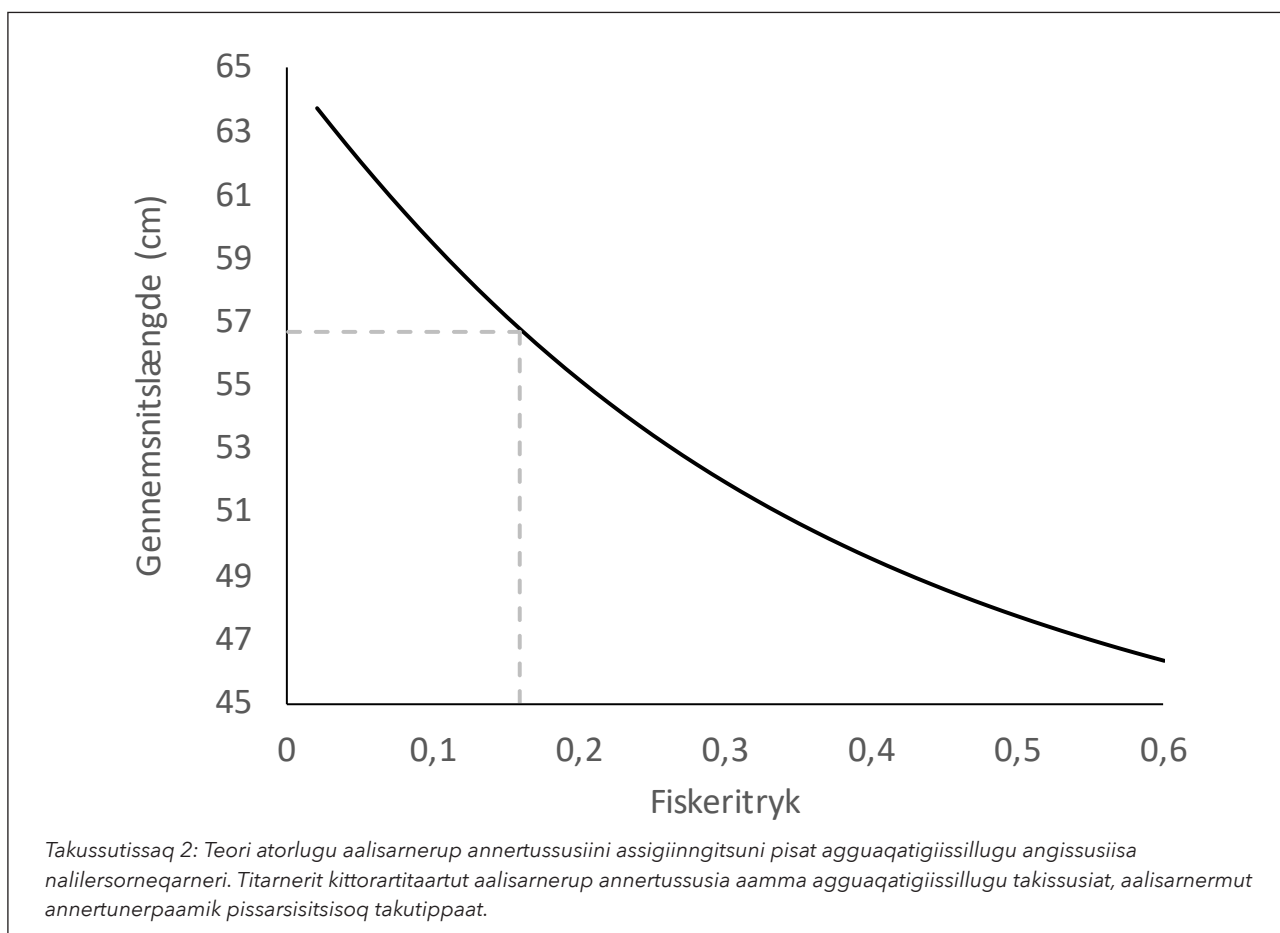
Taamaammat aalisarnermi anguniagassaq aamma anguniagaq ersarissaq agguaqatigiissillugu takissutsinut takuneqarsimasunut naleqqiullugu allanneqassasoq kissaatigalugulu aalisakkat angissusii tunngavigineqassatinnersuussutigarpud.

Paasissutissanik katersinermi pisiortortup pisiaanit qalerallit oqimaassusiat pineqarsinnaavoq. Taamaattorli qalerallit ataasiakkaat angissusiat sumiiffinni omregnisfaktorit atorlugit allamut nuutinneqarsinnaavoq. Aqutsisoqarfinni taakkunani pingasuni pissutsit assigiinnginneri pequtugalugit anguniagakkami iliuusissat sumiiffiit tunngavigalugit aalajangersorneqartariaqarput.

1) Qaleralinnik aalisarnermi anguniagaq tassaasariaqarpoq, tulaassat agguaqatigiissillugu angisusaat aalajaatsumik 57 cm-itut aqutsisoqarfinni ataasiakkaani takissuseqarnissaat. Taamaalillutik aalisakkat pisaarinqarsinnaasut aalisartunut iluaqutaasumik annertussusii pitsaanerpaaffianiilissagaluarpur, peqatigitillugulu, pisiortortut aningaasarsiortut suliffissanik inuiaqatigiinnullu aningaasanik pilersitsillutik nioqutissaq pitsaanerpaaffianiitilissagaluarpaat (Takussutissaq 2). Maannakkuugallartoq aqutsisoqarfinni pingasuusuni agguaqatigiissillugu angissutsit assigiinngitsorujussuupput: Qeqertarsuup Tunuani 52 cm miss., Uummannami 56 cm miss. aamma Upernavimmi 59 cm miss.. Taamaattorli sumiiffinni taakkunani qalerallit tikiunneqartut ukiuni arlalinni milliartuaarsimanerat assigiissutaavoq (Takussutissaq 3).

Taamaammat maannakkut pissutsit imatut tiguneqassanngillat, pisat annertussusii taamaaginnartinneqarsinnaasut. Akerlianilli aalisarnerq malittarisassiorfigineqassaaq, taamaalilluni agguaqatigiissillugit anginerusunngortinniarlugit (Qeqertarsuup Tunuani) aalajaatsunngortinniarlugit (Uummannaq) imaluunniit pitsaanerpaaffianiitsinniarlugit (Upernavik). Taamaammat sumiiffinni aaliangersimasunik iliuuseqartoqartariaqarpoq.

- 2) Aalisarneq pitsaanerpaaffissaatinniarlugu aamma nalimmassarniarlugu aalisarnerup malitassalioriaartuaarnissaa innersuussutigaarput, aamma kingorna sunniutaa pisisartut immikkoortitserinermi paasissutissaataat tunngavigalugit kiisalu biologiskimik misissukkat tunngavigalugit sunniutai allatorneqassapput. Aalisartut ilisimasaat aamma pisaannik nalunaarsukkat annertuumik aqutsinermi tunngavigineqartussaanerata tamatuma iluaqutigaa. 2019-imi qalerallit 5 mio.-nit immikkoortiterinermi atorlugu atorlugit oqimaalutarnearput, aamma tamanna ajunngilluinnartumik annikitsortai ilanngullugit aalisarnermik ilisimasat ineriartorneranik misissuiviuvoq.

Qaleraleqassutsimik aqutsinermi iliuitsit qanoq sunniuteqarnerat nalorninartortaqarpoq. Taamaammat pisat annertussusaata anguniakkanut sanilliullugu agguaqatigiissillugu angissutsinut ingerlaavartumik nalilersornerisigut allanngoriartuaartinnissaa innersuussutigaarput. Manna tikillugu aqutsisoqarfanni taakkunani agguaqatigiissillugu angissutsit appariartorput, kisianni agguaqatigiissillugu angissutsinut aallaavioq allanngorarpoq (Takussutissaq 3).

Taamaa,,at ima innersuussivugut:

Qeqertarsuup Tunuani pisat 15 %-imut appartinneqarlutilluukiuni marlunni taama amerlatigiinnassasut. Tamatumalu kingorna pisat agguaqatigiissillugu angissusaat aalaakkaanersut aalisarnermilu anguniagaq 57 cm-iteriusoq qanilliarneqarnerisigut nalilersorneqassapput.

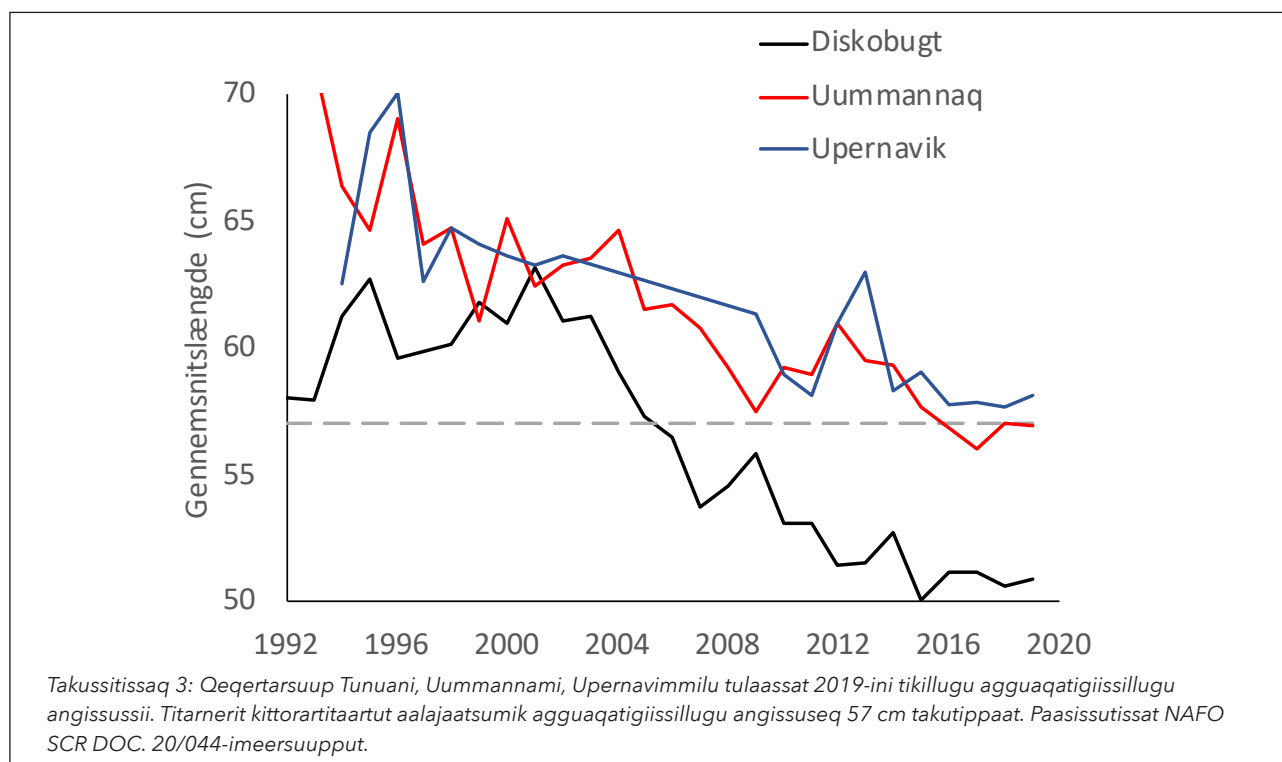
Uummannami pisat 5 %-imik appartinneqarlutillu ukiuni marlunni taama amerlatigiinnassasut.

Tamatumalu kingorna pisat agguaqatigiissillugu angissusaat aalaakkaanersut anguniakkamut 57 cm-iterip missaanut pismanersut nalilersorneqassapput. Tamatuma kingorna tamanna tunngavigalugu pisat amerlassusii naleqqussarneqassapput.

Upernavimmi pisat maannakkut amerlassuseqartinneqassapput.

Agguaqatigiissillugu angissuseq 57 cm-eri qanillillugu annikilliarneqarput aalisarneq ukiuni marlunni 5 %-imik apparneqassaaq. Tamatuma kingorna pisani angissutsit aamma aalisarneq suli annertunerusumik annikillisinneqassanersoq, taamaaginnartinneqassanersoq imaluunniit qaffatinneqassanersoq nalilersorneqassapput.

Periuseq taanna angissutsit kissaatigineqartut tikitsarlugit uteqqinneqattaassaaq. Kingornatigut pisassiissutit agguaqatigiissillugu angissutsinut naleqqiullugit naleqqussarneqassapput. Ima pisoqarpat soorlu assersuutigalugu, aalisakkat pisinneqartut angisuut amerlisimappata aamma agguaqatigiissillugu angissusaat qaffakkiartorsimappat, pisassiissutit amerlineqassapput il.il. Aqutsinermi pilersaarummi pisat naleqqussarneqarneri erseqqarissuussapput.

Ilisimatuussutsikkut siunnersuineq

3) Paasissutissat siunnersuinermi amerlanerusut ilanngunneqassasut aamma siunnersuisarneq pitsanngorsarneqassasoq innersuussutigaarput.

Biologiskimik siunnersuineq allanit akuleruffigineqanngitsoq qaleraleqassutimut paasissutissanut tunngavioq pingaaruteqarpoq. Biologiskimik misissuisarnerit ukiuni amerlasuuni ingerlanneqartarsimapput, pisat oqaluttuarisaaneq tunngavigalugu aalisagaqassutisip ineriartoreranut aamma agguaqatigiissillugit angissutsit ineriartorerannut paasissutissiivugami pingaaruteqarpoq. Siunnersuisarneq annertuumik pisassiussutissiinermit oqimaalutaavoq, aamma MSC aalisarneq siunnersuinermit naleqqiullugu nalilersuiffiusarpoq. Taamaammat siunnersuineq amerlasuunik aamma sapinngisamik paasissutissanik eqqortunik tunngaveqartariaqarpoq. Ukiuni kingullerni paasissutissanik pissarsiniartarneq ineriartorsimagami siunnersuinermi tamanna aamma ersertariaqarpoq.

Amerlasuutigut pisat ukiunik ilisimasaqarneq aalisakkat qanoq amerlatiginersut nalilernissaanut aalajangiisuusarpoq. Qalerallit ukiunik eqqortumik naliliiniarnermi periaatsimik ukiuni arlalinggortuni isumaqatigiinngittoqartarsimavoq, kisianni maanna eqqortumik aalajangiinissamut periaartsimik

paaseqatigiinnittoqarfiulerpoq. Tamanna isumaqarpoq, siutaasa ujarattai tunngavigalugit ukiunik naliliisinaannorneq (Takussutissaq 4), taamatullu ilisimasaqalerneq angissusiinut oqimaasusiinullu paasissutissat pigigaanni qalerallit ukiunik naliliinermit atorneqarsinnaavoq.

Pisiortortup qaleralinnik tunisanik immikkoortitsinerani qalerallit tamarmik oqimaalutarneqartarput. Tamatuma saniatigut pisat angissusii ilisimaneqarsinnaannortarput, taamaalillunilu ukiunik aalajangiisinaaneq paasisaqarfigineqarsinnaannortarpoq, aamma peqqassuseq paasissutissallu allat ukiuinut tunngasut ilanngullugit eqqornerusumik ullumikkorniit pitsaanerumik nalilerneqarsinnaannornikuuvoq.

Taamaammat innersuussutigissavarput, siunnersuinermi paasissutissat pigineqartut tamaasa atorneqartarnissaat, taakkualu nunat assiginngitsut akornanni susassaqtunut saqqummiunneqartarnissaat, taamaalilluni allanit atassuteqanngitsunik misissorneqarsinnaannorlugit. Taamatut iliorneq piumasaqaatit naammassinissaanut annertuumik alloriartitsissaaq, MSC-ip iluatsittumik allagartaliinissaanut.

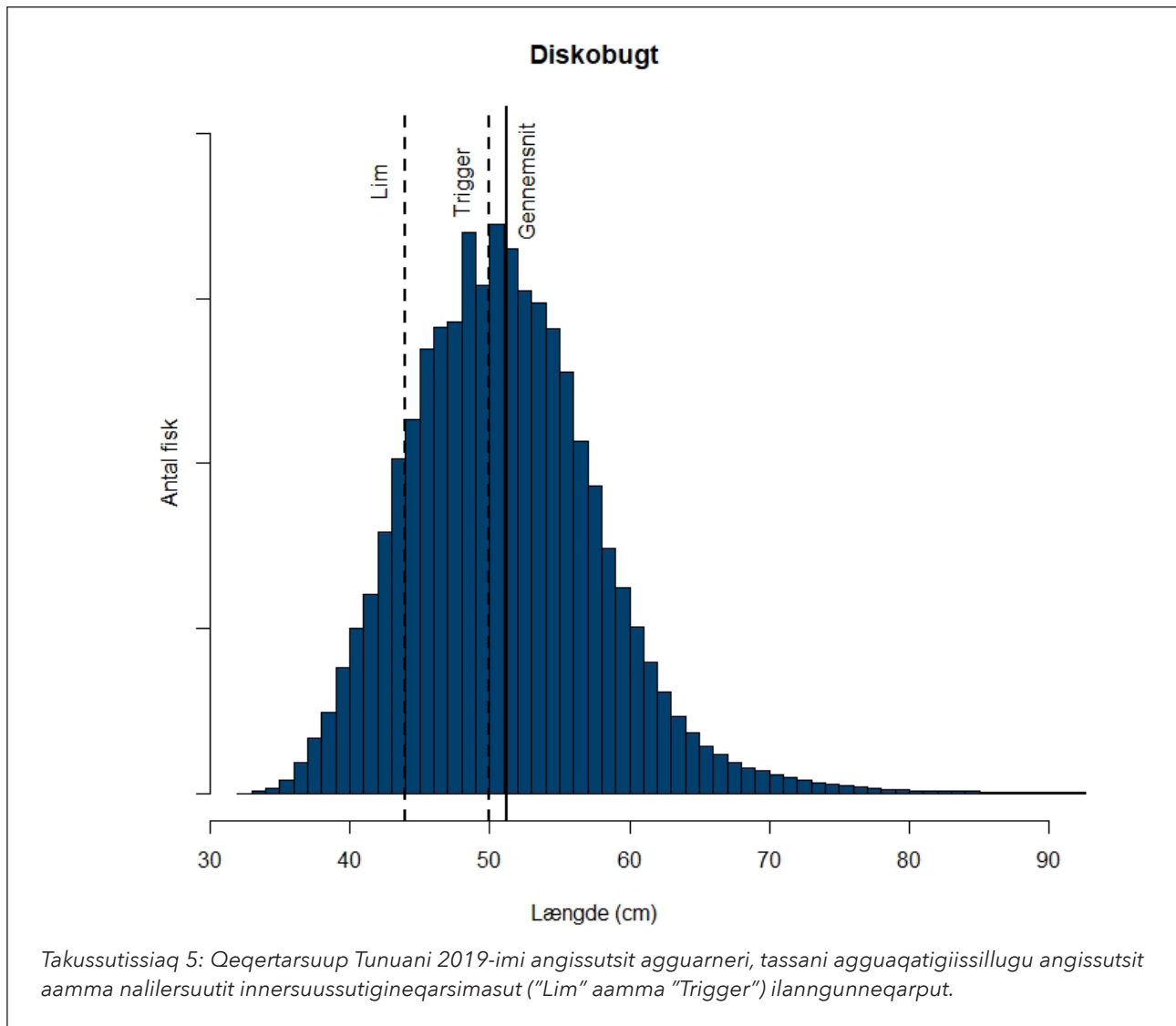
Takussutissaq 4: Qalerallip siutaata ujarattaa ukiup ineriartortarneranut takussutissartalik. Dwyer et al. 2016

4) **Nalilersuutitut tunngavissat.** Aalisagaqassutisip peqqissusianik naliliinaraanni, nalilersuutissanik peqassalluni pisariaqarpoq. Aalisarnermi nalinginnaasumik nalilersuiniaraanni taakkua nalilersuutit aalisakkat kinguaassiorsinnaaneranut tunngassuteqarput. Uani pineqartuni taakku isumagisariaqanngillat, ukiumummi kinguaassiorneq manniit amerlassusiinit aamma piarassanit avataanit pinngortunit peqassuseq aalajangerneqartarpoq. Illuatungaani pisat katitigaanerat nalilersuutitut tunngavigisat atorlugit sananeqartarput:

Innersuussutigaarput, nalilersuutitut tunngavigisap pisani agguaqatigiissillugu angissuseq 44 cm ataassimagaangagu mikissuseq aalangertassagaa, taava aalisarneq unitsinneqassaaq aatsaalli aalisagaqassuseq qaffakkiartortoq paasinarsippat aalisarneq ammaqqinneqassaaq (Lim)

Pisani agguaqatigiissillugu angissutsip 50 cm ataappagu (1100g miss.) aalisarneq pissuseqataani annikillisinneqassasoq nalilersuutitut ataaniittutuut aamma innersuussutigaarput, taamaattorli oqimaassuseq naatsorsuutigineqassaaq. Soorlu assersuutigalugu agguaqatigiissillugu angissuseq 48 cm-iteriuppat (miss. 1000g) taava aalisarneq 1000 g/1100 g = 0,91-imik annikillisinneqassaaq, tassalu pisassiissutitut aalajangerneqarsimagaluartup 9 %-intianik annikillisinneqassaaq. Taanna "Trigger" værditut isigineqarsinnaavoq.

Nalilersuutininik pilersitsisoqanngikkaluarpat kiisalu aqutsinermut ilaatinneqarnatillu aqutsinermi pilersaarummi ilanngunneqanngippata, taava aalisarneq MSC-imik allagartalerneqarsinnaanngilaq. Assersuutitut takussutissiami 5-imi Oeqertarsuup Tunuani pisani angissutsinik nalilersuut takuneqarsinnaavoq.

Aqutsinermi sakkut

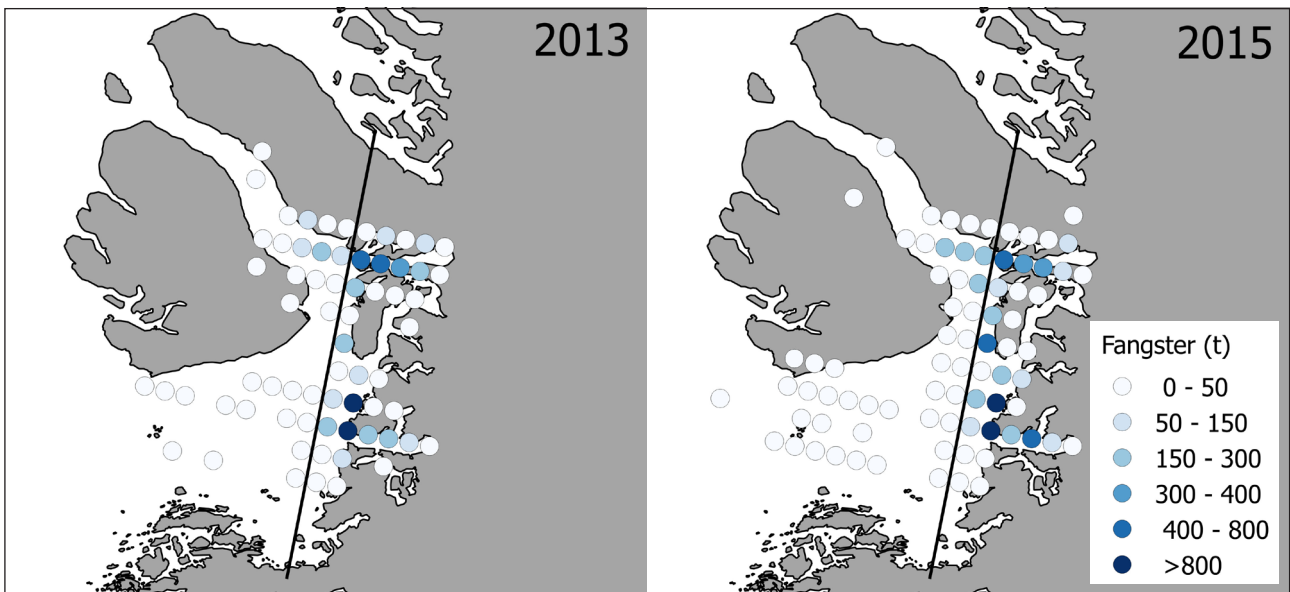
5) Aqutsinermi sakkugineqartut

pisariillisarneqartariaqarput. Ullumikkut qalerallinnik aalisarnermi malittarisassaqaarpoq, tassanilu nakkutilliineq annikitsuinarmik periarfissaqaarpoq. Nakkutilliinissamik aamma atuutitsinissamik periarfissaqaangitsumut malittarisassaqaarmat MSC-imik allagartaliinniarnermut tamanna ajortumik sunniuteqassaaq, taamaammat pisariillisarneqartariaqarpoq. Aalisarnermik ingerlatsisunut malittarisassanik malinninnissaq ajornanginnerulissallunilu GLFK-p malitarisassat pisariunngitsut atorlugit nakkutilliisinaanissaamut nakkutilliinissamullu sulineranut piumasaaqatit pitsaanerulissagaluqarput. Suliniutigineqartussat aalajangersimasut innersuussutini ataasiakkaani itisilerneqarput, ilaatigut ilanngunneqarput pisat minnerpaaffissaat, qassutit nigartaasa angissusaat, sumiiffiit pisassiivigineqartut, malittarisassiorneq, TAC-inik aalajangersaaneq, pisarisuukkat, saliinerillu il.il.

6) Sumiiffiit pisassiivigineqangitsut

atorunnaarsittariaqarput. Qulaaniit isigalugu tamanna aqutsisoqarfinnut siunnersuisoqarfinnullu naleqqutinngilaq. Assersuutigiinnarlugu Qeqertarsuup Tunua tamakkerlugu siunnersuisiorfigineqartarpoq, kisianni, soorlu siunnersuineq sumiiffinnut pissaassiissuteqarfinuinnarnut aqunneqartarpoq (Takussutissaq 6). Taamatut innera pillugu aalisarneq MSC-imik allagartalerneqarsinnaangilaq.

Aalisarnerup siammaqqanera pisarineqarsimasullu annertussusii 2019-imi septemberimi sumiiffinni pisassiissutitaqangitsumik eqqussinerup kingorna misissoraanni annerusumik sunniuteqarsimaneranik takussutissartaqangitsoq takuneqarsinnaavoq. Qalerallit pisarineqarsimasut eqqussereernerup kingorna amerlaqatigiinnangajappai, aamma aalisartut aalisarfiit taakkuunerusut aalisarfigisarpaat, annerusumilli allannguutai aqutsinermiit pinnatik tunisinnissamik periarfissanik aqunneqarput (Takussutissaq 6).

Takussutissaq 6: 2013-imi Qeqertarsuup Tunuani aalisarnerup siammaqarsimasissusianik annertussianillu assersuut (suli pisassiissutitaqangitsumik aalisarneq eqqunneqangikkallarmat) aamma 2015-imi (aalisarnerup pisassiissutitaqangitsumik eqqunneqarnerata kingorna). Titarnerup qernertup pisassiissutitaqangitsut (titarnerup kitaani) aviffiat aamma pisassiissutitalerneqarnikut takutippai (titarnerup kangianiittoq).

Taamaallaat Upernavimmi aalisarnermi pisarineqartut tamakkerlugit isigissagaanni annertunerusumik 2014-imut sanillu pisaqarnerusoqarsimavoq, tamannali aqutsisoqarfiup avannaani, kujataani aamma sinerissap

aalisarfiusup takinera pissutigalugu tunitsivissat pitsaanerulersimanerinek peqquteqarpoq. (Tabel 1).

Tabel 1: Pisassiissutitut takussutissaq aamma aalisarnerup sumiiffinni pisassiissutitaqanngitsunik eqqussineq sioqqullugu kingornalu 2014-imi.

Ukioq	Qeqertarsuup Tunua			Uummanaq			Upernavik		
	Pisassiissutit	Sumiiffinni/mi tamakkerlugit pisat	% - inngorlugit sumiiffinni pisassiissutitaqanngitsuni	Pisassiissutit	Sumiiffinni/mi tamakkerlugit pisat	% - inngorlugit sumiiffinni pisassiissutitaqanngitsuni	Pisassiissutit	Sumiiffinni/mi tamakkerlugit pisat	% - inngorlugit sumiiffinni pisassiissutitaqanngitsuni
2012	8500	7081	11%	6300	6199	13%	6800	6886	13%
2013	9200	9073	9%	7000	7007	12%	6300	6039	18%
2014	9000	9177	13%	8379	8199	11%	9015	7381	17%
2015	9200	8674	15%	9500	8244	13%	9500	6274	18%
2016	9600	10760	18%	9850	10304	13%	9550	7362	20%
2017	9200	6409	11%	9500	9049	10%	9500	6783	23%
2018	9200	8399	9%	9500	8839	9%	9500	7549	37%

Qammammut pisassiissutit tamakkerlugit aalisarneqarsimaneeri (qaammatini 156-imi), taakkunannga taamaallaat qaammatit marluk qaammatip ataatsip saniatigut, pisassiissutitaqanngitsumik aalisarfiit eqqunneqarnerisa kingorna umiatsiaararsortut taamaallaat qaammatini sisamani aalisarnerminni sumiiffinni pisassiiffilerneqarsimasuni killilersugaasimaneerat tassunga peqqutaavoq. Taamaalluni pisassiissutitalimmik aalisarnermi piunasaasut aalisariaaseq allanngortinngikkaluarlugu naammagisimaartinneqarsimapput.

Taassuma saniatigut sumiiffinni pisassiissutitaqanngitsumik aalisarfiit biologiskimik tunngavissaqanngillat. Aalisakkat killilikkat pisassiissutitalit aamma pisassiissutitaqanngitsut aqutsisoqarfinni ataasiakkaani sumiiffinni aalisarneqarmatataamaamat innersuussut ersarissoq aqutsinikkut ingerlatsinerne aamma biologiskimik isigalugu pisassiissutitaqanngitsumik aalisarfiit peerneqartariaqarput.

Asseq: Royal Greenland

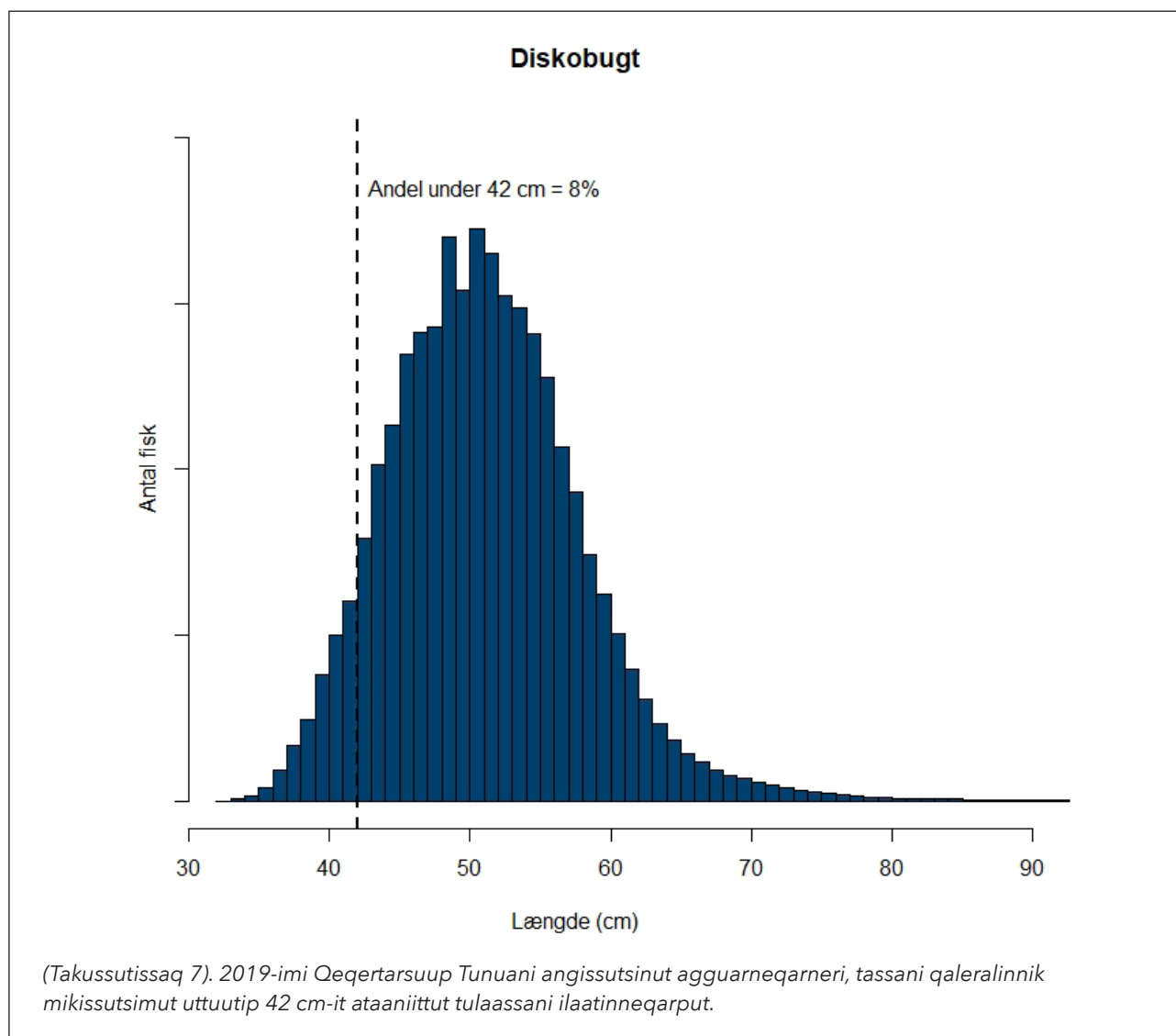

7) Sinerissamut qanittumi angissutsinut mikinerpaaffissaatitaasoq peerneqarli.

Aalisagaqassutsip qanoq issusia aamma aalisarnerup siunniutaa nalilersorneqarnialeraangat aalisakkanut aalisarnermi pisarisanut tamanut paasissutissanik peqarnissaq pingaaruteqarpoq. Aalisakkanut minnerpaaffissaata ataaniittunut aamma taamaappoq, taamaammat aalisakkat taakku toqungasut imaanut iginneqaannarneqarnissaannut taarsiullugu tulaanneqarnissaat perusunnarneruvoq, taamaasillutillu allatigut pisortatigoortumik nalunaarsorneqarneri sanioqqullugit maangaannartinneqarlutik.

Ullumikkut aalisakkat mikinerpaaffissaat ataallugit 42 cm-iteritit angissusillit tulaanneqartarput, naak tunngaviatigut saniatigut pisatut naatsersuutigineqartaraluartut.

Aalisakkat minnerpaamik pisarineqartinnagit kinguaassiornissaat minnerpaaffissaliinermi qulakkeerniarneqarajuttarpoq, uani taaneqartoq aalisarnermi tassani pisariaqanngilaq. Taamaammat tassani nalinnginnaasumik periutsinik pisariillisaanernik ingerlatsisoqartariaqarpoq, sinerissallu qanittuani aalisarnermi minnerpaaffiliinerup atorunnaarsinnissaa uagut innersuussutigaarput. Taamaattorli aalisarnermi anguniakkanik pilersitsigaanni aamma iliuuserineqartussanik anguniagaq anguniarlugu pilersitsigaanni aatsaat taamaaliortoqarsinnaasoq erseqqissaatigineqassaaq.

Atortut

8) **Qassutininik aalisarnermi malittarisassat assigiiaartut nunami maani sanasigit.** Tunngaviit 3-ianni MSC-mik allagartaliineri aalisarnermi sinaakkutissatut malittarisassani, taassuma ataani inatsisit, nalunaarutit, nakkutilliineq, TAC-imik aalajangersaaneq, tusarniaanerit il.il. ilaatinneqarput. Suliat ataasiakkaat qanoq ingerlaneriniq malittarisassat taakku sapinngisamik ersarissuusariaqarlutillu tamanit takuneqarsinnaasusariaqarput. Taamaammat nunatsinni qassutininik aalisarsinnaaneq inertequtigineqaraluartoq qassutininik aalisarnermut malittarisassanik najukkami allannortinneqarsinnaasunik peqarnera MSC-imut tunngatillugu ajornartorsiutaavoq. Aalisarnerup ingerlanngata nunap immikkoortortaani malittarisassaliinneqarsimanera paasinarpoq, kisiannili Namminersortutik Oqartussat nalunaarusaata malittarisassatut oqaasertai ersarissuusariaqarput.

Taamaammat nunami maani ukununga aalajangersaasumik inatsiseqassasoq innersuussutigissavarput:

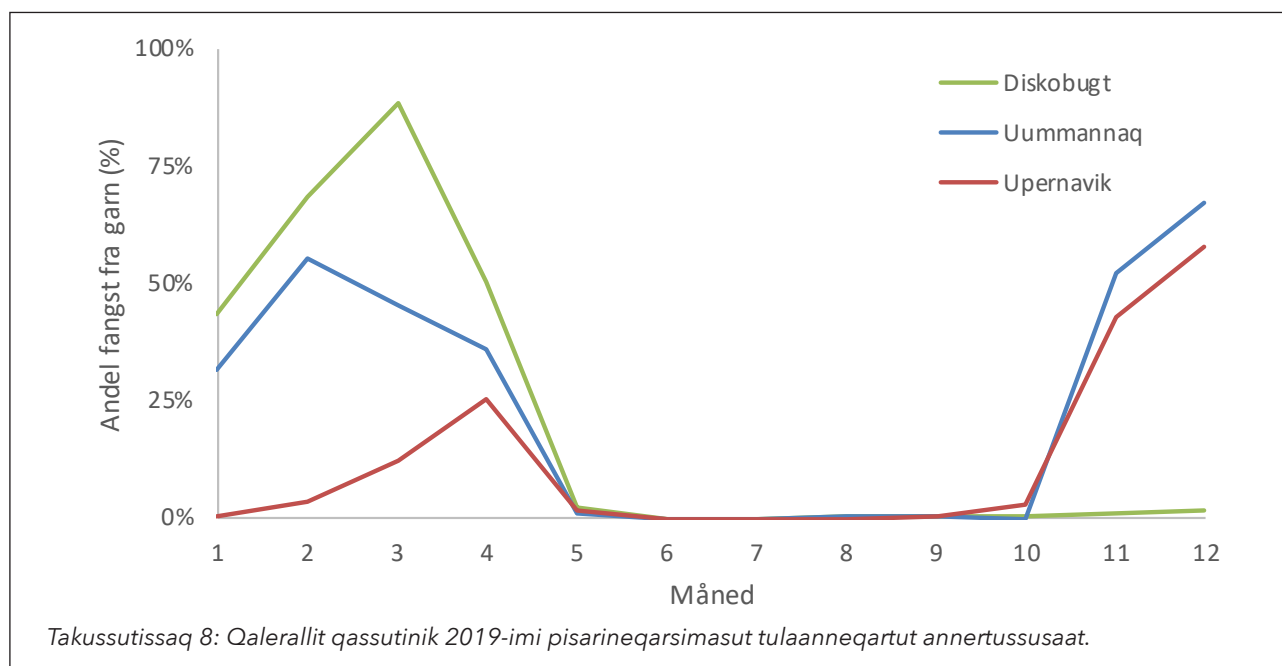
- Sinerissap qanittuani aalisarnermi qassutit atorsinnaassasut
- Qassutininik aalisarnerup siviunerpaaffilernissaa
- Ukiup ingerlanerani aalisarfissap ersarissumik inissisimaffissaa, taanna nunap immikkoortuani aalajangerneqartassaaq
- Qassutininik aalisateqarnermi qassutit nigartaasa qanoq angissuseqarnissaat

Innersuussutininik allanik aalajangersimasunik immikkoortunut ataasiakkaanut siunnersuuteqartoqarpoq. Nunami maani

malittarisassanik inatsisiliortoqarpat aalisarnerup aqunneqarsinnaanera periarfissaqalissallunilu anguniakkanut naleqqiullugu ilorraap tungaanut ingerlasoqalernissaa qulakkeerneqassaaq. Taamaammat aqutseriasissamik suliaqarneq ajunnginnerusumut inissinneqassagaluarpog. Naggataagullunajukkami sikusarnerata sumiiffimmiit sumiiffimmut aamma ukiumiit ukiumut allanngorartarnera nunap ilaani qassutininik aalisarnermik ingerlatsineri akuersissuteqarnermut tunngavigineqarsinnaavoq.

9) **Qassutit atorlugit qalerallinnik aalisarneq ukiumut qaammatini arfinilinni ingerlanneqartariaqarpoq.**

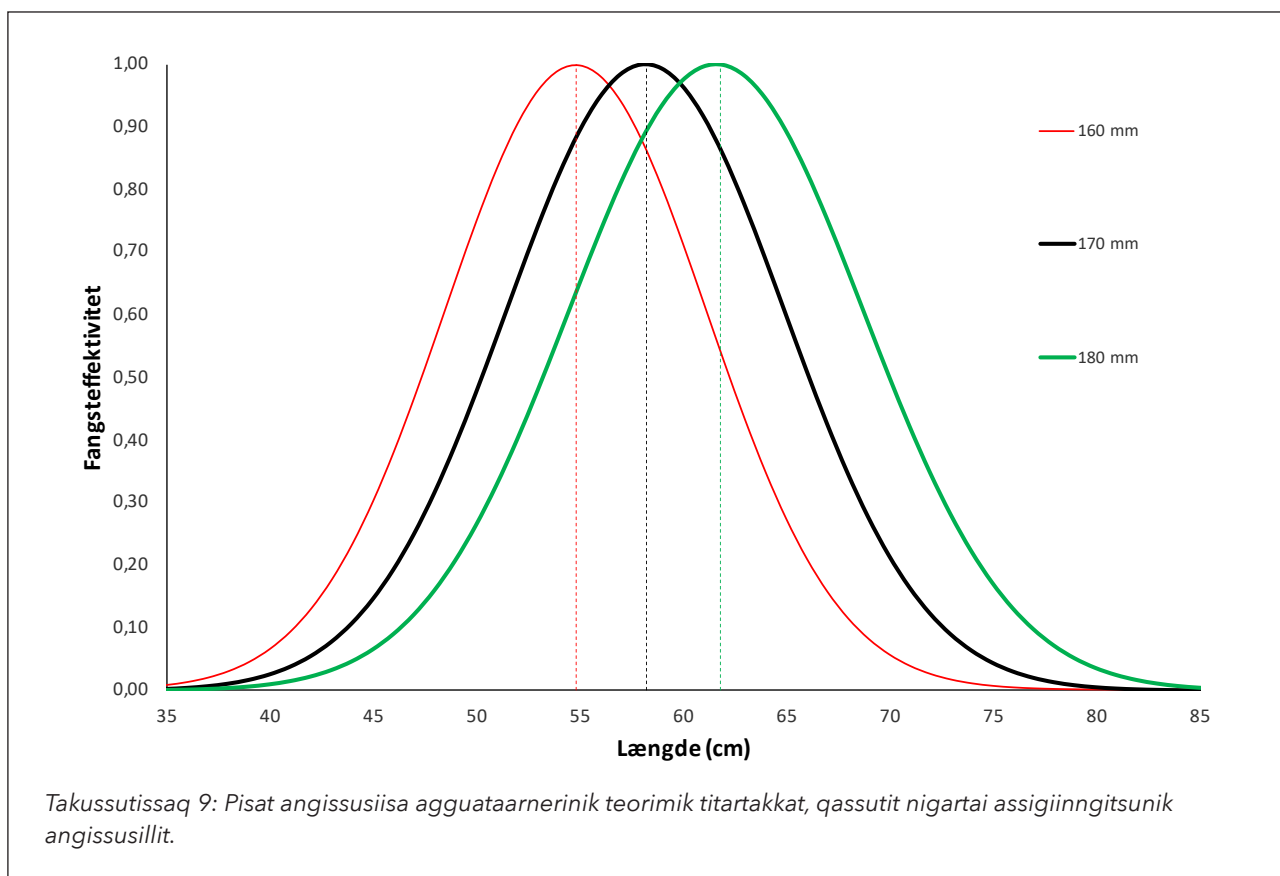
Ukioq naallugu qassutininik aalisarnerup ingerlanneqarnera tuniniaaneq eqqarsaatigalugu pitsaavallaassanngilaq. Qassutit naleqquttumik atornerarunik pitsaasutimut akornutaanaviannngillat, kisianni aalisakkat tulaanneqartut appasissumik pitsaassusillit tassaagajuttut qassutininik pisat tunitsivinniit nalunaarutigineqarpoq, Tamatuma saniatigut "qalerallit ningittakkanik pisarineqarsimasut" tunisinissamut tunngavissaalluarlunilu piorsarsimassutsimut pingaaruteqarmat ukioq naallugu ingerlanneqarnissaanut akuerineqassasoq qassutininilu aalisarnermik taarsivinneqassanngitsoq innersuussutigaarput (Takussutissaq 8). Taassuma saniatigut qassutit aalisariutaalluarsinnaagamik atortutut pitsaalluinnarput (neqitseruisoqartariaqanngilaq) taamatuttaarlu ningittagarsonermut sanilliullugu aalisakkanik aalajangersimasunik angissusilinnik aalisarnissamut periarfissiineruvoq.

10) **Qassutit katillugit 180 mm-init minnerusumik nigartallit sinerissap qanittuani qalerallinniarnermi saarulliniarnermilu atorpeqartartut inerteqqutaalerlik.** Qassutini nigataata angissusia qalerallinnik pisat angissusiannut aalajangiisuulluinnartarpoq (Takussutissaq 9). Taamaammat qassutit pisarineqartut qanoq angissusissaasa naleqqussarnerinut tunngatillugu atortuupput pitsaalluinnartut. Aalisakkat angissusaat naapertorlugu aalisarnissaq anguniakkatut innersuutigigatsigu qassutit aalajangersimasumik angissusilinnik nigartallit anguniakkap angunissaanut sakkussatut atussallugit naapertuupput. Immikkoortiterutini paasissutissat isiginnaaraanni ukiup ingerlanerani tulaaneqartutngissutsit assigiingitsuusut ersarissorujussuuvoq. Qassutini aalisarnerup aallartinnerani naanerani (novembarimi aprilimilu) aalisakkat annerusut minnerusullu nikerarnerat ersarissorujussuuvoq.

Teori malillugu qalerallit agguaqatigiissillugu miss. 62 cm-iterit takitigisut qassutini 180 mm-inik nigartallinnik (ilivitsoq) pisarineqartarput, taamaakkaluatoq aalisakkat anginerusut ikinnerummata agguaqatigiissillugu takissuseq minnerullunilu ningittakkat aalisakkanik mikinerusunik pisaqartoqartarmat atortut taakku ataqatigiissillugit atoraanni anguniagaq, agguaqatigiissillugu angissuseq 57 cm-ri anguneqarsinnaavoq. Tamatumunnga peqatigitillugu qalerallit angisuut pisarineqartuni immikkut inuussutissarsiortunut naleqartut pisarineqartarput.

Qalerallinnik saarullinnillu qassutit atorlugit ullumikkut annertunerujartuinnartumik aalisartoqartalerpoq, qassutillu nigartai 160 mm-riupput. Qassutit inatsit malillugu qalerallinnitigeqqusaanngillat, kisianni ingammik aalisakkat Qeqertarsuup Tunuani milliartortillugit qalerallinnik pisat amerlassusii attatsiinarniarlugu qassutit taakku atorpeqartariaqarput. Qassutit 160 mm-iterinik nigartallit atorissaat inerteqqutiginerisigut aalisarneq pisariinnerulissaaq, tassami nakkutilliinermut pisariqartitsineq minnerulerlunilu piffissaq ungasinnerusooq isigalugu aalisarneq pitsanngorsaavigineqassaaq. Nunatsinni sinerissap qanittuani saarullinnik pisaasimasut katinneriniit saarullit qassutini pisat 2019-imi 4 %- missaanniupput (<900 t). Uummannami Upernavimmilu saarullinnik qassutini aalisartoqanngilaq, Qeqertarsuulli Tunuani aalisarneqartut tamakkerlugit 1316 t-iniit 200 t-it missaannik aalisartoqarsimavoq. Aalisarneqartut sinneruttut annermik ningitakkanik bundgarninillu aalisarneqarput. Taamaammat qassutit 160 mm-rinik nigartallit inerteqqutigineqalernissaat saarullinnik aalisarnermi annikitsuarsuarmik sunniuteqassaaq.

11) Atortut annaasat katersorneqarnissaannut iliuusissamik pilersitsisoqartariaqarpoq.

Atortut annaasat unammillernartoqartut aqutsiveqarfiit tamarmik oqaatigaat. Imaq plastikkimik aqerlumillu mingutsinneqarlunilu atortut annaasat annaareernerisa kingorna piffissami sivirusumik aalisaannartarmata (inuttaqanngitsumik aalisarneq, takussutissaq 10) sumiiffinni arlalinni aalisarneq ajornartorsiortinneqarpoq. Qassutit annaasat aalisartut MSC-miit aamma suliffeqarfinit pisortanut attuumassuteqanngitsunit immikkut ittumik maluginiarneqalersimapput. Atortut annaaneqarpata pissuseqatigiiaat aalisarneqartut pissuseqatigiiaallu allat "aalisarneqaannarlutik" sunnerneqassapput. Taamaammat atortut annaasat pillugit iliuusissaq imaattunik imaqartariaqarpoq:

- a. Nunami maani atortunut annaasanut nalunaarsuinissamut perisusissaq ersarissaq
- b. Aningaasaateqarfimmik atortunut annaasanut katersuinissamut atugassassanik pilersitsinissaq
- c. Atortut annaasat annertussusaat kiisalu katersorneqarnissaannut pisariaqartitat pillugit aaqqissuussamik ukiumoortumik naliliisarnissamut periuseq.

Aningaasaateqarfik qinnuteqaateqarsinnaasunut siumoortumik akuersissutissamik sanasariaqarlutillu atortunik annaasanik katersinermi nalunaarusiornermut periusissanik ersarissunik pilersitsisariaqarput. Taamaalilluni sulinerup pitsaassusissaa qulakkeerneqarlunilu suliap qanoq pitsaanerpaamik ingerlanneqarnissaanut ilisimasanik katersuisoqarlunilu, atortunik annaasanik nalunaarsuisoqarlunilu katersinerup sunniutai nalunaarsorneqassapput. Aningaasanik agguaaneq suleqatigiissitanit pitsaasumik ingerlanneqarsinnaavoq, taannalu sumiiffinni peqatigiiffinit peqataaffigineqarsinnaallunilu allaffissorpeq APNN-imit akisussaaffigineqarsinnaavoq. Naggasiullugu inatsit tassunga tunngassuteqartoq naleqqussarneqassaaq, taamaalilluni pissutsinik piviusunik annertunerusumik takussutissiisalluniluanngallatit namminneq atortuminnik annaasaminnik katersuisinnaanerannik periarfissiissaaq¹.

Takussutissaq 10: Qeqertarsuup Tunuani saligineq. Asseq: R. Nygaard, 2020

¹ Specifikt bør der i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 4 af 30. marts 2017 om tekniske bevaringsforanstaltninger i fiskeriet ændres i §19, stk. 1 og §20, stk. 4.

Saniatigut pisat

12) Saniatigut pisanut nalunaarsuineramik pisariillisaaneq.

MSC-imi allagartaqalersinnaanermut tunngatillugu saniatigut pisanut tunngasut kisimik ajornartorsiutaaneq ajorput, kisianniuna nalunaarsuineq ajornartorsiutaasoq. Kalaallit Nunaani unammillernartoq tassaavoq inuit ikitsuinnaat nunap ilaanik annertooujussuarmik nakkutiginnittussaanerat. Taamaammat kisitsisit pisortatigoortut saniatigut pisarineqartartunut naapertuunnersut pillugit nakkutilliisoqanngilaq/ annikitsumik nakkutilliisoqarpoq. Taamaammat nalunaarutit pisortatigoortut suliniutinik ataasiakkaat tunngavigalugit uumassusilerisullu misissuineratigut uppersineqartarput. Saniatigut pisat nalunaarsortarneri annikippallaartut pilersaarusiortuni misissuineri takussutissat ilimanarsisippaat. Pisat eqqortumik nalunaarsornissai aalisartup akissussaaffigaa. Eqqortumik nalunaarsuisoqarnera annertusarniarlugu periuseq sapinngisamik eqaatsuullunilu pisariitsuusariaqarpoq. Taamaammat immikkoortuni arlalinni pitsanngorsaasoqartariaqarpoq. Innersuussutitut aalajangersakkagut makkuupput:

- a. Timmissat, eqalussuit uumasullu miluumasut saniatigut pisat oqimaassusaat nalunaarsorneqassanngillat, taamaallaat amerlassusii.
- b. Saniatigut pisat sumut atorineqassanersut nalunaarsorneqassanngillat.
- c. Saniatigut pisanut nalunaarsueriaatsimik atuisumit atoruminartumik inerisaasoqassaaq.

13) Saniatigut pisat pillugit mississuinissaq aallartinneqarli.

Aalisarnermik aqutsilluarneq aalisarnerup pinngortitami ataqatigiinnermut sunniuteqarneranut tamakkiisumut attuumassuteqarlunilu sunniuteqarneq pineqartoq qanoq suliarineqassanersoq pilersaarusiortoqassaaq. Anguniakkamik pilersitsiniaraanni taannalu naapertorlugu aqutsiniaraanni paasissutissat pisariaqarput. Ullutsinni qalerallinnik aalisarnermi saniatigut pisat pillugit paasissutissat – taassuma ataani kalaallit eqalussuuaat, tærpit il.il - naammanngillat. Qeqertarsuup Tunuani saniatigut pillugit ataasiakkaanik misissuisoqarmat saniatigut pisanik nalunaarsuineq annikippallaartoq (Takussutissaq 11) erserpoq. MSC-imi nalilersuinermik ingerlatsinermi inerneru immikkoortunut allanut nuunneqassapput, naak inerniliunneqartut immaga isikkuminartuunngikkaluartut. Taamaammat ilisimansanik pigineqareersunik takussutissiinissaq pisariaqartinneqarlunilu ilisimansanik nutaanik pissarsisoqartariaqarpoq. Taamaammat ilisimasat ullumikkut GFLK-mit aamma GN-imit pigineqartut ilusilersorneqarlutillu saqqummiunneqassasut kiisalu ingerlatsivinni pingasuni pineqartuni saniatigut pisarineqartartut pillugit sukumiisumik misissuisoqassasoq innersuussutigaarput. Misissuinerit ukiut tamaasa pisariaqanngillat, kisianni immikkoortunut, ukiup qanoq ilineranut atortunullu ataasiakkaanut peqqissaartumik misissuininngorlugit killilerneqarsinnaapput.

Takussutissaq 11: Qeqertarsuup Tunuani 2016-imi saniatigut pisanik misissuineri asseq. Asseq: Nikoline Ziemer

Ingerlatsinissamut pilersaarut

14) Aqutsisoqarfiit tamaasa immikkoortillugit ingerlatsinissamut pilersaarut ataaseq suliarineqarli.

Ingerlatsinissamut pilersaarut allagartaavoq uppernarsaatissatut qitiulluinnartoq. Ingerlatsinissamut pilersaarut akimut ersarillunilu takussutissalik qulakkeerneqarlunilu MSC-imik iluatsittumik allagartalerneqarnissaq pillugu ingerlatsinissamut pilersaarummi ilanngutassat assigiinngitsut tamarmik ilanngunneqassapput. Tamatuma saniatigut ingerlatsinermi pilersaarutip suliarineqarnerata naammassineqarnissaata tungaanut soqutigisaqatigiit tamarmik peqataatinneqartariaqarput. Taamatut ilioranni annertuumik taperserneqarnissaa ilimanaateqarluarpoq, aalisarnermimmi suliaqartut taamak amerlatigimmata tamanna immikkut qitiulluinnartariaqarpoq. Pisumi matumani aalisarnerup immikkoortuni arlalinni naleqqussarneqartariaqarnerani peqataatitsineq ingerlatsinissamut pilersaarutip kingornatigut atortilernissaanut aalajangiisuulluinnassaaq. Ingerlatsinissamut pilersaarut immikkoortuni ataasiakkaani inatsisinik aamma nalunaarutinik tunngaveqarpoq. Tamatuma saniatigut anguniakkat pingaarnerit immikkoortunillu tunngavigisat assigiippat. Taamaattorli nunap immikkoortortaani pingasuusuni annertuumik aalisagaqassuseq aalisariaatsillu assigiinngissuteqarput, taamaammatingerlatsinissamut pilersaarut assersuutigalugu TAC-imik agguassinermi sumiiffik tunngavigalugu atuutsinneqartariaqarpoq.

15) Atuinissamut iliuussissaq allaaseriuk - Harvest Control Rule, HCR.

Pisassiissutit aalajangerneqaraangata MSC-mi anguniakkat tunngavigisariaqarmata pisassiissutinik aaliangiinnermi ersarivissumik aqutsisoqarfinnut ataasiakkaanut periuseqartoqartariaqarpoq. Taava imaassaaq, ukiup ilaata ingerlanerani siuoorluni aqutsinermi pilersaarutip HCR-iani allataqartoqarsimangippat pisassiissutinik qaffaasoqartassanngilaq, pisassiissutinik nuussisoqartassanngilaq il.il. Aamma nalinginnaasumik innersuussutit aalisarnermi malittarisassanik oqilisaaneq tamatumani malinneqarpoq. HCR ilisimatuussutsikkut siunnersuinerit tunngavigalugit suleriaaseqarlunilu pisassiissutit ilisimasuuttuussutsikkut siunnersuutigineqartunut assingusut anguniartarpai, taamaattorli ukiumiit ukiumut illikartitaqartarlunilu ingasanngitsumik nikerartoqartarpoq. Tassani aalisagaqassuseq biologilu tunngavigalugu ajutoorsinnaangimmat (kinguaassiorfiunngitsooq) aalisarnermi siunnersuineq immikkut itumik kisiartaatillugu malitassanngilaq, kisianni qalerallit annertunngitsumik amerliartornerat tunngavigalugu pisaqartoqartarpoq. HCR-imit innersuussutigineqartut aalajangersimasut innersuussutini immikkut allaaserineqarput.

16) Pinngortitami ataqatigiinnermut tunngasut ingerlatsinissamut pilersaarummi

ilaatinneqartariaqarput. Suna pingaarnertut aalisagaanersoq kalaallinut tunngatillugu annermik ukkatarineqartarpoq. Aalisarnerit pissuseqatigiiaanun allanut immallu naqqanut toqqaannartumik (aalisarnikkut) imaluunniit toqaannangitsumik (nerisaqarnikkut) annertuumik sunnuteqartartut MSC-mi ukiuni kingullerni annerujartuinnartumik ukkatarineqarpoq. Taamaammata MSC-mik allagartaliinnermi Tunngavik 2 naapertorlugu ingerlatsineq aalisarnerup pinngortitami ataqatigiinnermut sunnuteqarneranut ataavartumik attuumassuteqarpoq. Innersuussutip pingaaruteqassusaa naqissuserniaraanni tunngavik 2-mut tunngatillugu aalisarnerit MSC-tut allagartaminnik piginniinnarnissaat unammillernartoqarpoq.

Sinerissap qanittuani qalerallinnik aalisarnerup pisat annertussusiat eqqarsaatigalugu MSC-imik allagartaqalernissamut tunngatillugu saniatigut pisanik ajornartorsiuteqarpasinngilaq. Taamaammata sanitigut pisat pinngitsoortinneqarsinnaanngitsut qanoq isumagineqarnissaat (iliuusissatut pilersaarut) ingerlatsinissamut pilersaarummi ilanngutissallugu unammillernartuulerpoq. Soorlu assersuutigalugu kalaallit eqalussuaanik imaluunniit tupissutinik saniatigut pisaqarsimagaanni saniatigut pisat annertussusaat aalajangersimasooq qaangerneqarpat aqutsinermit pilersaarut immikkut itunik iliuussisanik imaqartariaqarpoq. Pissuseqatigiiaat eriargisarialittut nalunaarsorneqartariaqartut, soorlu kalaallit eqalussuaat, nalunaarsorneqartariaqarput. Nalililineq tamanna aamma immap naqqanut tunngavoq. Aalisarnerup immap naqqanik akornusersuinermit ajornartorsiutaanngilaq, pingaartumik aalisarnermi atortut qajassuussikannersut atorlugit aalisarfiit taakku ukiorpassuarni aalisarfigineqarsimanagerat peqqutigalugu, kisianni aqutsinermi pilersaarummi immikkut taaneqanngippata ajornartorsiutaassaaq. Assersuutigalugu immap naqqisa ilusaat titartaneqarsinnaallutillu uumasut sumiiffinni assigiinngitsuni nassaarineqarsinnaasut nalunaarsorneqarsinnaapput, taakkulu ataatsimoortillugit aalisarnerup annertussusianut sanillunneqarsinnaapput. Paasissutissat taamaattut Pinngortitalerivimmiit Kalaallit Nunaannilu Alisarnermi Nakkutilluisunit suliarineqassallutilluaqutsinermit pilersaarummi suliaqarnermi illuatungeriit ilaatinneqartussat pisariaqartinneqartut tassani naqissuserneqassapput.

Aalisarnermi ilisimasat pillugit takussutissat

17) Aalisarneqartunut ilisimasat tamarmik, saniatigut pisat, atortut annaasat aamma uumaffigisat atuarneqarsinnaasunnngortittariaqarlutillu, atorneqarlutillu patsanngorsarneqassapput.

MSC-imik allagartalerneqarniaraanni aalisarnermi saniatigut pisanut aalisarnerulluu uumaffigineqartunut sunniutaanut naliliinissamat piumasqaatit annertupput. Ilisimasat taamaattut ullumikkut pigineqanngillat (atortut annaasat), amigarput (saniatigut pisat) imaluunniit ilisimatitsissutigineri naammanngillat (saniatigut pisat, uumaffigineqartut). Annertunerusumik ukkatarineqalertussat tassaassapput

paasissutissat atuarneqarsinnaanngorlugillu atorsinnaanngornissaat aammalu, ingerlatsinissamat pilersaarummi iliuusissaq ersarissarneqarnissaa. Taamaammat suliatut siullertut suleqatigiissitamik paasissutissanik ilisimariikkanik katiterillutillu piviusunik pineqartunut aqutsinermik pilersaarummut ilanngunneqarsinnaasunik siunnersuuteqartussanik pilersitsisoqartariaqarpoq. Suleqatigiissitaq qanoq ililluni ilisimasat amigaatigineqartut suliani ataasiakkaani pigineqalissanersut pilersaarummik aamma saqqummiussissaaq.

Suliniutissanut qinnuteqaatit

Immikkoortut ilaanni ilisimasanik naammattunik peqartoqarsimanngimmat piviusunik innersuussuteqartoqarsinnaanngilaq. Suleqatigiissitat taamatut pisoqartillugumisissuinissanut immikkut ittunut aningaasanik atugassanik pissarsinissaq siunertaralugu suliniutissanut qinnuteqaasiortarsimapput. Taamaalilluni aningaasat misissuinerlutit tulliini taaneqartunut atugassat pillugit qinnuteqartoqarlunilu pissarsisoqarsimavoq:

- Qeqertarsuup Tunuani atortut annaasat annertussuii aamma sunniutai

GN aamma SFG ataatsimoorlutik qinnuteqarsimallutillu aningaasanik Avatangiisinut Aningaasaateqarfimmiit pissarsisimapput, taannalu aningaasaateqarfiuvoq Inatsisartunit pilersinneqarlunilu Pinngortitamut Avatangiisinullu Naalakkersuisoqarfimmit aqunneqartoq. Qassutit annaasat Qeqertarsuup Tunuani qanoq annertutigisumik aalisakkanik pisaqartarnersut aammattaq sumiiffiit aaliangersimasut katersuiffigineqarlutulli ajornartorsiutip qanoq annertutigineri pillugu allaaserinninnissaq misissuinermissiunertarineqarpoq. Najukkami aalisartut oqaloqatiginerisigut sumiiffiit unammillernartoqarfiunerpaat pillugit ilisimasat katersorneqassapput. Katersinerit RV Sanna atorlugu ingerlanneqassapput, taannalu videomut atortunik ikkussuivigineqarnikummat atortut katersinermi pisarineqarnersut atortullu annaasat nalinnnginnaasumik immap naqqanut

suliniuteqartarnersut takuneqarsinnaalissaaq. Atortut qaqqineqareerpata qassutit annaasat qanoq annertutigisumik aalisarneri uppersarneqassapput. Misissuineq aasami 2020-imi ingerlanneqassaaq, nalunaarusiarlu 2021-ip affaani siullermi saqqummiunneqassalluni.

- Qalerallinnik aalisarnermi saniatigut pisat

SFG aamma GN aningaasanik pissarsisimmata aningaasat taakku qalerallinnarnermi saniatigut pisanik misissuinerlutit atorneqartussaapput. Saniatigut pisat ajornartoriutaanat arlaannaanullu attuumassuteqanngitsumik nalunaarutunik pisortatigoortunik tapersiisussamik misissuisussaqqanngimmat suliniut naamassineqanngilaq. Suliniut Upernaviup eqqaani aallaaveqassaaq. Qeqertarsuup Tunuani Upernaviullu eqqaani MSC-imik allagartaqalernissaq ilimanarnerpaajummat siornatigut misissuereertoqarsimavoq. Suliniutimmi aalisartut malinnaavigineqarlutillu atortui amoorneqassapput, saniatigut pisat tamarmik qanoq sivistutigisumik aalisarsimanagerat, atortorineqartoq, aalisarfiup itissusia, aalisarfiup sumiinnera il.il ilanngullugit nalunaarsorneqassapput,. Suliniut 2020-imi aallartinneqarlunilu 2021-imi naamassineqassaaq.

Naggasiutaasumik oqaaseqaatit

Inuussutissarsiuteqartunit, ingerlatsisunit, ilisimatuunit innuttaasunillu innersuussutit taparserneqarnissaannut innersuussutit tamakkiisumik isigaluni paasinaruullutillu, suliarilluagaallutillu piviusorsiortuunissaat pisariaqarpoq. Suleqatigiissitani isiginninnerit arlallit ilaatinneqarlutillu uagut innersussutigut paasissutissanik pissarsianik tungaveqarpata, iluatsissimassasoq neriuutigaarput, SFG-ttaa quleqatigiinni peqataasut piffissamik atuinerannut, oqallinnernut aamma paasissutissanik tunniussinissaminnut atukkiinissaminnullu piomassuseqarsimmata qutsavigerusupai.

SFG-p 2020-imi ukiaanerani aamma siunissami innersuussutit saqqummiullugillu Qeqertarsuup Tunuani, Uummannami aamma Upernavimmi sinerissap qanittuani qaleralinnik aalisarnermi ilanngunneqarnissaat illersorumaarpaa. Taava aalisarnerit akilersinnaanerat siunissaq qanittoq ungasinnerusorlu isigalugit piujuaannarsinnaammat piffissaq qanittumi MSC-imik allagartalerneqarumaartut neriuutigaarput.

Asseq: Royal Greenland

